

Jerzy Błazejowski

Rada Główna Szkolnictwa Wyższego

Reguły kształcenia na studiach doktoranckich

SEMINARIUM BOŁOŃSKIE

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

15 stycznia 2009 roku

Warszawa

**MINISTER
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**

Warszawa, 2008-03 - 34

DSP-2- 6190- 64 ZM- 108

Pan
Prof. dr hab. inż. Jerzy BŁAŻEJOWSKI

Przewodniczący
Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego

Szanowny Panie Profesorze,

biorąc pod uwagę sygnały zgłaszane przez uczelnie i doktorantów dotyczące problemów związanych z funkcjonowaniem studiów doktoranckich wynikających – jak się wydaje – między innymi z powodu braku ogólnych standardów kształcenia na studiach doktoranckich, zwracam się do Pana Profesora z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego prac związanych z opracowaniem stosownych standardów.

Oczywiście niezbędne będzie wprowadzenie zmian regulacji prawnych w tym zakresie, tak aby było możliwe urzeczywistnienie jednego z głównych celów studiów doktoranckich jakim jest zdobycie zaawansowanej wiedzy w określonej dziedzinie nauki zgodnie z art.2 ust.1 pkt 10 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

W załączeniu przekazuję Panu Profesorowi – do zapoznania się i ewentualnego wykorzystania – opracowany przez Krajową Reprezentację Doktorantów przykładowy „Schemat standardu kształcenia (minimum programowe)”.

Łączę wyrazy szacunku

prof. Barbara Kudrycka

Grupa Koordynująca opracowanie reguł kształcenia dla studiów III stopnia

1. Osman Achmatowicz – CK
2. Jolanta Barańska – PAN
3. Paweł Bielański – RG JBR
4. Jerzy Błażejowski – RG
5. Zdzisław Chilimończyk – RG JBR
6. Ewa Chmielecka – ZPB
7. Leszek Cieśla – PSRP
8. Jerzy Kątki – RG JBR
9. Paweł Kos – KR D
10. Andrzej Kraśniewski – KRASP
11. Jerzy Lewitowicz – RG JBR
12. Józef Lubacz – RG
13. Paweł Pachuta – KR D
14. Leszek Rafalski – RG JBR
15. Przemysław Rządziejewicz – PSRP
16. Leszek Sirko – PAN
17. Tadeusz Szulc – CK
18. Maria Ziólek - ZPB

CK – Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów
KRASP – Konferencja Rektorów Akademickich
KRD – Krajowa Reprezentacja Doktorantów
Szkół Polskich
PAN – Polska Akademia Nauk
PSRP – Parlament Studentów Rzeczypospolitej
Polskiej
RG – Rada Główna Szkolnictwa Wyższego
RG JBR – Rada Główna Jednostek Badawczo-
Rozwojowych
ZPB – Zespół Promotorów Bolońskich

Uchwała Nr 350/2008

Uchwała Nr 350/2008 Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 grudnia 2008 roku

W związku z pismem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 marca 2008 roku (DSP-2-6190-61 ZM/08), działając na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.), Rada Główna przedstawia dokument zatytułowany „Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały, do wykorzystania w procesie nowelizacji regulacji prawnych dotyczących studiów doktoranckich oraz upowszechnienia w środowiskach akademickich i naukowych prowadzących te studia.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący Rady Głównej
Szkolnictwa Wyższego

Jerzy Błażejowski

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

I. Przepisy ogólne

- Studia doktoranckie trwają od 6 do 8 semestrów.
- Łączny wymiar zajęć objętych programem studiów powinien odpowiadać 45-60 punktom ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System).

II. Organizacja i realizacja kształcenia

1. Studia doktoranckie powinny stwarzać warunki do uzyskania kompetencji – efektów kształcenia – ogólnych (określonych w niniejszym dokumencie) oraz szczegółowych (zdefiniowanych przez jednostkę/instytucję prowadzącą kształcenie) poprzez:
 - realizację programu studiów (uczestnictwo w wykładach, seminariach),
 - prowadzenie badań pod kierunkiem opiekuna naukowego,
 - uczestnictwo w życiu wspólnoty akademickiej (krajowej i międzynarodowej).

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

2. Kształcenie na studiach doktoranckich powinno obejmować:
 - przekazywanie treści – na zaawansowanym poziomie – o charakterze podstawowym dla dziedziny wiedzy związanej z obszarem prowadzonych badań, uwzględniające najnowsze osiągnięcia nauki,
 - przekazywanie treści – na zaawansowanym poziomie – o charakterze szczegółowym odpowiadające obszarowi prowadzonych badań (dyscyplinie naukowej), uwzględniające najnowsze osiągnięcia nauki,
 - kształtowanie umiejętności związanych bezpośrednio lub pośrednio z metodyką i metodologią prowadzenia badań,
 - kształtowanie postaw etycznych i prospołecznych w kontekście działalności badawczej i społecznej roli uczonego.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

3. Kształcenie związane z przekazywaniem treści z zakresu dziedziny/dyscypliny naukowej powinno być realizowane w wymiarze odpowiadającym co najmniej 20 punktom ECTS. Kształcenie obejmujące kształtowanie umiejętności powinno być realizowane w wymiarze odpowiadającym co najmniej 10 punktom ECTS. Kształcenie obejmujące kształtowanie postaw powinno być realizowane w wymiarze odpowiadającym 5 punktom ECTS.
4. Kształcenie na studiach doktoranckich powinno zapewniać przygotowanie do egzaminów objętych przewodem doktorskim.
5. Określone ustawowo praktyki mogą być realizowane w uczelniach, instytucjach naukowych-badawczych, instytucjach oświatowych, instytucjach gospodarczych, instytucjach publicznych (administracji publicznej) lub placówkach kultury. Praktyki trwające nie krócej niż określa ustawa są zaliczone, jeśli doktorant udokumentuje fakt ich zrealizowania.

III. Ukończenie studiów

- Ukończenie studiów doktoranckich i otrzymanie świadectwa uczestnictwa w tych studiach następuje wraz z zrealizowaniem ustalonego przez jednostkę/instytucję programu studiów i uzyskaniem stopnia naukowego doktora.
2. Otrzymanie świadectwa uczestnictwa w studiach doktoranckich następuje także w przypadku zrealizowania ustalonego przez jednostkę/instytucję programu studiów oraz wykazania się udokumentowanymi osiągnięciami badawczymi lub twórczymi.

IV. Efekty kształcenia – kompetencje

Kompetencje ogólne absolwenta studiów doktoranckich:

a) w zakresie wiedzy:

- zna najnowsze pojęcia, teorie i zagadnienia badawcze dziedziny nauki
- odpowiadającej obszarowi prowadzonych badań,
- zna najnowsze pojęcia, teorie i problemy badawcze dyscypliny nauki
- właściwej obszarowi prowadzonych badań,
- zna zaawansowaną metodykę i metodologię prowadzenia badań oraz
- pozyskiwania i wykorzystywania informacji właściwej dla dziedziny i
- dyscypliny nauki odpowiedniej do obszaru prowadzonych badań oraz
- zasady ochrony własności intelektualnej,

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

b) w zakresie umiejętności:

- umie wnieść oryginalny wkład do zasobów wiedzy poprzez badania oraz krytyczną analizę, ocenę i interpretację wyników,
- umie działać oryginalnie i twórczo w obszarze dziedziny i dyscypliny prowadzonych badań oraz stosować nowatorskie i innowacyjne rozwiązania,
- umie rozwiązywać problemy naukowe i/lub praktyczne mieszczące się w obszarze dziedziny i dyscypliny prowadzonych badań,
- umie ocenić wkład własnych badań oraz działalności eksperckiej i/lub twórczej w rozwój dziedziny i dyscypliny właściwej obszarowi prowadzonych badań oraz odpowiadających temu zastosowań,

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

- potrafi wykorzystywać i udoskonalać metody badań naukowych oraz pozyskiwania i przekazywania informacji,
- potrafi samodzielnie planować i prowadzić projekty badawcze oraz uczestniczyć w badaniach zespołowych,
- potrafi samodzielnie planować własny rozwój intelektualny,
- potrafi komunikować się i prowadzić konsultacje w języku rodzimym i obcym z otoczeniem: współpracownikami, ekspertami ze swojej dziedziny i z innych dziedzin, społeczeństwem,
- potrafi przekazywać wiedzę i doświadczenie innym,

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

c) w zakresie postaw:

- przyczynia się do podtrzymania i doskonalenia etosu wspólnoty naukowej i/lub zawodowej,
- wykazuje samokrytycyzm w pracy twórczej, działa na rzecz jej usprawnienia i wzrostu efektywności,
- ponosi odpowiedzialność za pracę własną i współpracowników,
- wykazuje inicjatywę w określaniu nowych obszarów badań i/lub tworzenia nowych miejsc pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- jest świadomy swojej roli społecznej i znaczenia prowadzonej działalności dla rozwoju społecznego i kształtowania społeczeństwa obywatelskiego.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

2. Kompetencje szczegółowe absolwentów studiów doktoranckich:

określa jednostka prowadząca te studia biorąc pod uwagę swoją misję, koncepcję kształcenia na poziomie doktoranckim oraz uwarunkowania zewnętrzne i oczekiwania otoczenia.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Zalecenia

- Kształcenie może być prowadzone według indywidualnego programu studiów lub programu obejmującego elementy wspólne.
- Studia doktoranckie mogą być realizowane w jednostce prowadzącej kształcenie na trzecim stopniu lub w innych ośrodkach. Zaleca się, aby doktorant miał możliwość przynajmniej jedno-semestralnego pobytu i realizacji badań poza jednostką prowadzącą studia doktoranckie.
- Zaleca się angażowanie doktorantów w badania zespołowe.
- Zaleca się organizowanie środowiskowych i interdyscyplinarnych studiów doktoranckich.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Komentarz

Reguły Kształcenia są propozycją zasad kształcenia na studiach doktoranckich, których wdrożenie wymaga nowelizacji: ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a także wydanych w oparciu o te ustawy aktów wykonawczych. Dotyczy to w szczególności punktu II. 5 oraz punktu III, które nie są zgodne z obowiązującą ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Przedstawione Reguły Kształcenia na studiach doktoranckich zostały opracowane zgodnie z nowym podejściem do tworzenia i realizowania programów studiów bazującym na wykorzystaniu efektów kształcenia. Jest ono stosowane w praktyce międzynarodowej dla studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, w szczególności tam, gdzie wprowadzona jest już Krajowa Struktura Kwalifikacji (KSK), inspirowana Strukturą Kwalifikacji EOSW (Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego).

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Określone w punkcie IV Reguł Kształcenia kompetencje (efekty kształcenia) stanowią – odniesioną do warunków krajowych – interpretację efektów kształcenia dla studiów trzeciego stopnia, zawartych w tak zwanych Deskryptorach Dublińskich właściwych dla Struktury Kwalifikacji EOSW.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Określone w punkcie IV kompetencje (efekty kształcenia) odpowiadają innym międzynarodowym regułom w zakresie kształcenia doktorantów. Zostały one sformułowane z uwzględnieniem między innymi:

- Postulatów Salzburckich (2005),
- opisu European Qualification Framework for Lifelong Learning (Komisji Europejskiej, 2008),
- opisu efektów kształcenia odpowiadających doktoratowi w irlandzkiej i szkockiej KSK.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Dokonany w punkcie IV podział efektów kształcenia na związany z „wiedzą”, „umiejętnościami” i „postawami” jest umowny, gdyż kategorie te nie są w pełni rozłączne.

Określone w punkcie II zasady organizacji i realizacji procesu kształcenia pozwalają osiągnąć efekty kształcenia zdefiniowane w punkcie IV.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Przyjęty w Regulach Kształcenia „generyczny” sposób definiowania kompetencji (efektów kształcenia) pozostawia jednostce prowadzącej studia znaczną swobodę w określeniu szczególnych efektów kształcenia, związanych ze specyfiką dziedziny i dyscypliny naukowej, w której prowadzone są studia, z uwzględnieniem własnej koncepcji kształcenia doktorantów oraz innych uwarunkowań. Część efektów kształcenia może być określona w ramach uzgodnień „w strukturach poziomych” przez jednostki prowadzące studia o zbliżonym charakterze (na poziomie krajowym lub międzynarodowym).

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Przyjęte w Regułach Kształcenia zasady organizacji procesu kształcenia pozostawiają jednostce prowadzącej studia znaczną swobodę w ustalaniu programu studiów (wymiaru i charakteru zajęć dydaktycznych), a także pełną swobodę w zakresie ustalania zawartości treści programowych. Program studiów powinien być na tyle elastyczny, aby umożliwiał doktorantowi realizację części zajęć w innych jednostkach – służy temu postulat wykorzystania systemu ECTS do oceny nabytych kompetencji.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Reguły Kształcenia nakładają na jednostkę prowadzącą studia doktoranckie obowiązek wdrożenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości. System ten powinien zapewniać:

- odpowiednią jakość rozwiązań dotyczących organizacji kształcenia (w tym programu studiów); jednostka – w procesie samooceny – musi wykazać, że – przy prawidłowej realizacji zaprojektowanego procesu kształcenia – zdefiniowane w Regułach Kształcenia i przez nią efekty kształcenia zostaną osiągnięte;
- odpowiednią jakość realizacji procesu kształcenia; w tym celu system musi zawierać procedurę umożliwiającą sprawdzanie, czy zamierzone efekty kształcenia zostają osiągnięte (w przypadku konkretnych doktorantów).

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Nowe podejście do definiowania Reguł Kształcenia wymaga nowego rodzaju oceny dokonywanej podczas akredytacji studiów doktoranckich (po jej podjęciu przez instytucje akredytacyjne). Akredytacja powinna obejmować:

- badanie, czy opracowane przez jednostkę/instytucję programy studiów zapewniają osiągnięcie efektów kształcenia określonych w Regułach Kształcenia,
- badanie, czy opracowane programy studiów zapewniają osiągnięcie szczegółowych efektów kształcenia określonych przez jednostkę/instytucję,
- badanie prawidłowości funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości.

Reguły kształcenia na studiach trzeciego stopnia (doktoranckich)

Instytucje, które odniosły się do dokumentu (zgłaszając uwagi)

- Centralna Komisja
- Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich
- Krajowa Reprezentacja Doktorantów
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
- Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych
- Rada Nauki
- Senat Uniwersytetu Gdańskiego

**Dziękuję Pani mgr Katarzynie Martowskiej
oraz Organizatorom**

**za możliwość zaprezentowania wspólnie wypracowanej koncepcji
kształcenia na studiach doktoranckich**

Wszystkim Państwu dziękuję za uwagę